

EL TEMPS

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Avda. del Baró de Càrcer, 40. 13. 46001 València. Telèfon: (96) 352 48 69. Fax: (96) 352 09 83.

REDACCIÓ DE BARCELONA: Carrer de Casanova, 46, 4-2. 08011 Barcelona. Telèfon: (93) 323 00 71. Fax: (93) 323 35 41.

REDACCIÓ DE MALLORCA: Plaça de Caterina de Thomas, 4, 4rt, B. 07001 Palma de Mallorca. Telèfon: (971) 72 07 63.

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
PRESIDENT: Rafael Mansanet.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Oriol Castany.
CAP DE REDACCIÓ: Miquel Alberola.

REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Ismael L. Belda, Ignasi Pellicer, Jordi Sebastià.

REDACCIÓ DE BARCELONA: Eduard Company, Xavier Duran, Oriol Malló, Pere Martí, Sílvia Monfort, Eduard Voltas.

REDACCIÓ DE MALLORCA: Miquel Payaras.

CORRESPONSALS: M.C. Grau (Andorra), Cinta Bellmunt (Tarragona), Patrícia Alberola (Alacant), Xevi Planas (Girona), Univers Bertrana (Perpinyà), Judith Casaprima (Lleida).

FOTÒGRAFS: Joan Celià, Rafa Gil, Jordi Morera.

IL·LUSTRADORS: Salva Llosa, Sento.

RÚBRIQUES: Ramon Barnils, Pere Calders, Fabià Estapé, Joan F. Mira, Josep M. Sanmartí.

COL·LABORADORS: Antoni Albalat, Andreu Alfaro, Adolf Beltran, Francesc Bueno, Joan A. Benach, Francesc Caballero, Carles Capdevila, Antoni Castel, Jaume Comellas, Santiago Cucurella, Martí Domínguez, Llibert Ferrí, Vicent Franch, Carles Gàmez, Manuel García, José Luis Guarnier, Juan M. Jativa, Enric A. Llobregat, Josep M. Lloró, Assumpció Maresma, Josep Morell, Sergi Pàmies, Josep M. Pasqual, Vicent Partal, J.J. Pérez Benlloch, Toni Picazo, Eva Piquer, Miquel Porta Perales, Antoni Reig, Màrius Serra, Josep Lluís Sirera, Lluç Soler, Marc Soler, Ferran Torrent, Xúlio Ricard Trigo.

ARXIU: Jesús Prats (Fotografia).

PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Jordi Enguix (Cap de publicitat), Joana Vallés (Barcelona).

SUBSCRIPCIONS: Begonya Pardo.

PRODUCCIÓ: Francesc Sellés, (Correcció lingüística), Lina Casanovas (Maquetació), Faust Ripoll (Edició).

DISSENY: Enric Satué.

FOTOMECÀNICA: Gràfiques Papallona, Anón, Selecrom.

IMPRESSIÓ: Gràfiques Morvedre.

DIPÒSIT LEGAL: V.853-1984

Sol·licitat control d'OJD

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja sigui mecànic, fotoquímica, electroòptica, magnètica, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense previ permís de l'editor.

Matar kurds és legal

Si algú tenia encara dubte sobre quina mena de dictador sanguinari era i és l'"heroi" Saddam Hussein, i sobre quina mena de règim era i és el seu règim, aquests dies pot aclarir qualsevol ambigüitat. Si algú havia qualificat de "genocidi" la guerra dels americans i aliats contra l'Iraq, ara pot comprovar que és realment un genocidi. Saddam no n'ha tingut prou de liquidar la rebel·lió xiïta destruint ciutats i assassinant civils sense pietat. No n'ha tingut prou, tampoc, d'aprofitar la part —considerable— encara intacta del seu "gloriós" exèrcit per derrotar militarment la rebel·lió del Kurdistan iraquí (una rebel·lió que ni tan sols es proposava reclamar la independència, sinó una autonomia kurda en un Iraq sense Saddam). No n'ha tingut prou. Després dels èxits militars, o acompanyant-los, ha començat la matança. Centenars de milers de kurds s'amunteguen a les muntanyes de la frontera amb Turquia —on no poden entrar perquè això complica les coses al govern turc—, i prop d'un milió a la frontera amb l'Iran. Per les carreteres i camins, uns i altres són sistemàticament bombardejats i metrallats per l'exèrcit iraquí. I darrere, pobles destruïts, ciutats i cases incendiades i arrasades. Sistemàticament, i legalment: perquè des del punt de vista de la "legalitat internacional", Saddam té dret a fer-ho.

No tenia dret a ocupar un altre estat, i l'ONU, els Estats Units i la "comunitat internacional" es van mobilitzar en conseqüència i amb la contundència que s'ha pogut comprovar. Era un crim internacional de tal magnitud que no es podia consentir. I fins aquí, tot correcte. Ara, el crim contra els kurds és d'una magnitud encara superior... però no és internacional. És a dir, no destrueix la sobirania d'un estat, no representa l'anul·lació violenta d'un estat per un altre. És un crim interior, i a l'interior de les pròpies fronteres, cada govern pot fer allò que li sembli. Incloua la matança i el genocidi. Davant d'un fet com aquest, el Consell

de Seguretat es limita a considerar mesures de caràcter humanitari, i prou: ni tan sols condiona l'alto el foc definitiu a les forces multinacionals al cessament de la repressió contra els kurds. Res. Per al primer ministre britànic, la desgràcia dels kurds "és trista i deplorable, però el problema es circumscriu estrictament a l'interior de les fronteres de l'Iraq i no tenim l'autoritat internacional per intervenir-hi".

Per al president Bush, "els EUA ja han fet el seu treball, i ara són els iraquians els que han de resoldre ells mateixos les seves diferències". Ni l'ombra d'una amenaça militar americana, que podria ser ben eficaç a fi d'evitar aquesta classe de "solució" de diferències. Res. El govern francès fa vagues propostes... i promet que enviarà cinquanta tones de llet en pols. La coincidència és unànime: els kurds no tenen un estat, sinó que el seu territori forma part d'uns altres estats. Per tant, assassinar-los en massa no altera ni vulnera la legalitat internacional. És lleig, però és legal: no s'hi pot fer res.

Els kurds són un poble molt més antic —com a poble diferenciat— que els palestins, per exemple. Molt més antic i molt més nombrós. Però els palestins sí que tenen un reconeixement internacional, un ampli suport, i nombroses resolucions favorables de l'ONU. ¿Per què? Perquè no són part de l'estat d'Israel, ni l'ONU ha reconegut mai la sobirania isarelina sobre Gaza i Cisjordània. No són un "problema interior" israelià. I per tant, les pressions exteriors són continuades i justificades, qualsevol que sigui el seu resultat. Els kurds, per la mateixa raó —en sentit contrari— no existeixen. Els estats, per tant, ara l'Iraq però un altre dia l'Iran, Turquia o Síria, en poden fer el que vulguin. Arrasar-los o massacrar-los. Legalment.